सुखोषिता । तस्मात् द्यूतं प्रकर्त्तव्यं प्रभाते तत्र मानवैः" । "द्यूतप्रतिपदा नाम तव भावी महोत्सवः" ति०त० धृतं बलिं प्रति भगवद्वाक्यम् । [त्रिका० ।

द्यूतवीज न० द्यूतस्य वीजं साधनम् । कपर्दके (कडि)

द्यूतवृत्ति पु० द्यूतं वृत्तिर्जीविका यस्य । सभिके तस्य यथा द्यूतोपजीवित्वं तथा द्यूतशब्दे उक्तम् "मित्रध्रुक् द्यूतवृत्तिश्च पुत्राचार्य्यस्तथैव" मनुना तस्य हव्यकव्यदानाऽयोग्यतोक्ता ।

द्यून न० लग्नात् सप्तमस्थाने द्युनशब्दे दृश्यम् "द्यूनजन्मरिपुलाभखत्रिगश्चन्द्रमाः शुभफलप्रदस्तथा" ज्यो०त०

द्यै न्यक्करणे भ्वा०सक०अनिट् । द्यायति अद्यासीत् दद्यौ

द्यो स्त्री द्योतन्ते देवा अत्र द्युत–बा० आधारे डो । १स्वर्गे २आकाशे च अमरः । "धरावियद्द्योसलिलेषु विश्रुतम्" भा०क०९०अ० द्योषद् द्योभूमिः । सर्वनामस्थाने परे तस्य ओरौत् द्यौः द्यावौ द्यावः ।

द्योकार त्रि० द्योतुल्यान् प्रासादादीन् करोति कृ–अण् । प्रासादादिकरे शिल्पिभेदे "एवं क्षत्रियदायादास्तत्र तत्र परिश्रुताः । द्योकारहेमकारादिजातिं नित्यं समाश्रिताः" भा०शा०४९अ०तत्र व्योकारेति ज्याकारेति वा पाठान्तरम् । व्योकारः लोहकारः ज्याकारो धनुष्कार इत्यर्थः ।

द्योत पु० द्युत–भावे घञ् । १प्रकाशे २आतपे अमरः । खद्योतः "चन्द्रार्ककिरणद्योतम्" हरिवं०४३अ० "विद्युद्द्योतनिकाशेन मुकुटेनार्कवर्चसा" हरिवं० २४१अ० । उत्कृष्टो द्योत उद्द्योतः "निरवद्यविद्योद्योतेन द्योतितस्तत्त्वतोऽयमर्थः" दायभा०

द्योतन त्रि० द्युत–शीलार्थे युच् । १द्योतनशीले "विलोक्य द्योतनं चन्द्रं लक्ष्मणं शोचनोऽवदत्" भट्टिः २दीपे पु० ३ऊषसि स्त्री निरु० भावे ल्युट् । ४प्रकाशे न० "द्योतनाद्देवः" इति कुल्लू० द्युत–णिच–ल्यु । ५प्रकाशके त्रि० । भावे ल्युट् । ६प्रकाशने न० ।

द्योतनि त्रि० द्युत–णिच्–अनि । प्रकाशके "आ द्योतनिं वहति शुभ्रयाम्" ऋ०३।५८।१ "द्योतनिं प्रकाशकं सूर्यम्" भा०

द्योतिरिङ्गण पु० ज्योतिरिङ्गण+पृषो० । खद्योते हेमच० ।

द्योभूमि पु० द्यौराकाशो भूमिर्गतिस्थानं यस्य । १पक्षिणि शब्दच० । द्यौश्च भूमिश्च द्व० । २द्यावापृथिव्योः स्त्री द्वि०ब०

द्योषद् पु०द्यवि सीदति सद–क्विप् षत्वम् । देवे शब्दरत्ना० । ग्रहादौ अषत्वम् द्योसदित्येव ।

द्यौत्र न० "दिवेर्द्युश्च" उणा० दिव–ष्ट्रन् द्युरादेशः वृद्धिश्च । ज्योतिःपदार्थे उज्ज्वलदत्तः ।

द्यौर्लोक पु० द्यौरेव लोकः द्योलोक+पृषो० । द्युलोके स्वर्गे "किं ताभिर्जयति पृथिवीलोकमेव पुरोऽनुवाक्यया जयत्यन्तरिक्षलोकं याज्यया द्यौर्लोकं शस्यया" शत०ब्रा०

द्रगड़ पु०द्रेति गडति गड–अच् । वाद्यभेदे (दगड़ काड़ा) त्रिका० ।

द्रङ्गण न० तोलके शब्दमाला ।

द्रङ्ग पु० पुरीभेदे हेमच० । स च "कर्वटादधमोद्रङ्गः पत्तनादुत्तमश्च सः" वाचस्पत्युक्तलक्षणः ।

द्रढ़ि नामधातुः दृढं करोति दृढ+कृतौ णिच् ऋतो रः दृढीकरणे सक०उभ०सेट् । द्रढ़यति ते । द्रढ़यन् द्रढयितुम्

द्रढ़िमन् पु०दृढस्य भावः इमनिच् ऋतो रः । दृढत्वे "बधान द्रागेव द्रढ़िमरमणीयं परिकरम्" गङ्गालहरी । "हृदयमरिबधोदयादुदूढद्रढ़िम दधातु पुनःपुरन्दरस्य" माघः ।

द्रधस् स्त्री रोदस्योः "द्वे द्रधसी सतती वस्त एकः केशी विश्वा भुवनानि विद्वान्" तैत्ति०स० ३।२।२।२

द्रप्स न०दृप्यति कफोऽनेन दृप–बा०क्स ऋतो रः । घनेतरदध्नि(जलोदइ) अमरः पृषो०द्रप्स्य द्राप्स इत्येते अपि तत्रार्थे अमरटीकायां भरतः । २रसे पु० "भुवनानामूर्मिर्द्रप्सो अपामसि" यजु०१४।५ "द्रप्सो रसः" वेददी० "यस्ते द्रप्स स्कन्दति यस्ते अंशुरिति यो स्तोकः । स्कन्दति स द्रप्सस्तत्तमाह यस्ते अंशुरिति तदंशुमाह ग्रावच्युतः" शत० ब्रा० ४।२।४।२ "सोऽष्टौ द्रप्सान् गर्भ्यभवत्तेऽष्टौ वसवोऽसृज्यन्त तानस्यामुपादधात्" शत० ब्रा०६।१।२।६। ३द्रुतगतियुक्ते च "अनुद्रप्सास इन्दवः" ऋ०९।६।४ "द्रप्सासः द्रुतगतयः" भा०

द्रम गतौ भ्वा०पर०सक०सेट् । द्रमति अद्रमीत् द्रद्राम "वानरा दद्रमुश्चाथ संग्रामं च शशंसिरे" भट्टिः यङि दंद्रम्यते "दंद्रम्यमाणः परियन्ति मूढाः" कठोप० । दंद्रमणः

द्रमिल पु० देशभेदे । तत्र भवः अण् । द्रामिल चाणक्ये पु० तत्र भवे त्रि० हेम० ।

द्रम्म पु० लीला० उक्ते षोडशपणे "वराटकानां दशकद्वयं यत् सा काकिणी ताश्च पणचतस्रः । ते षोडश द्रम्म इहापि कीर्तितो द्रम्मैस्तथा षोडशभिश्च निष्कः"

द्रव पु० द्रु गतौ भावे अप् । १द्रवणे २पलायने ३परीहासे अमरः । ४गतौ ५आसवे । ६वेगे च द्रु–अच् । ७क्षरण